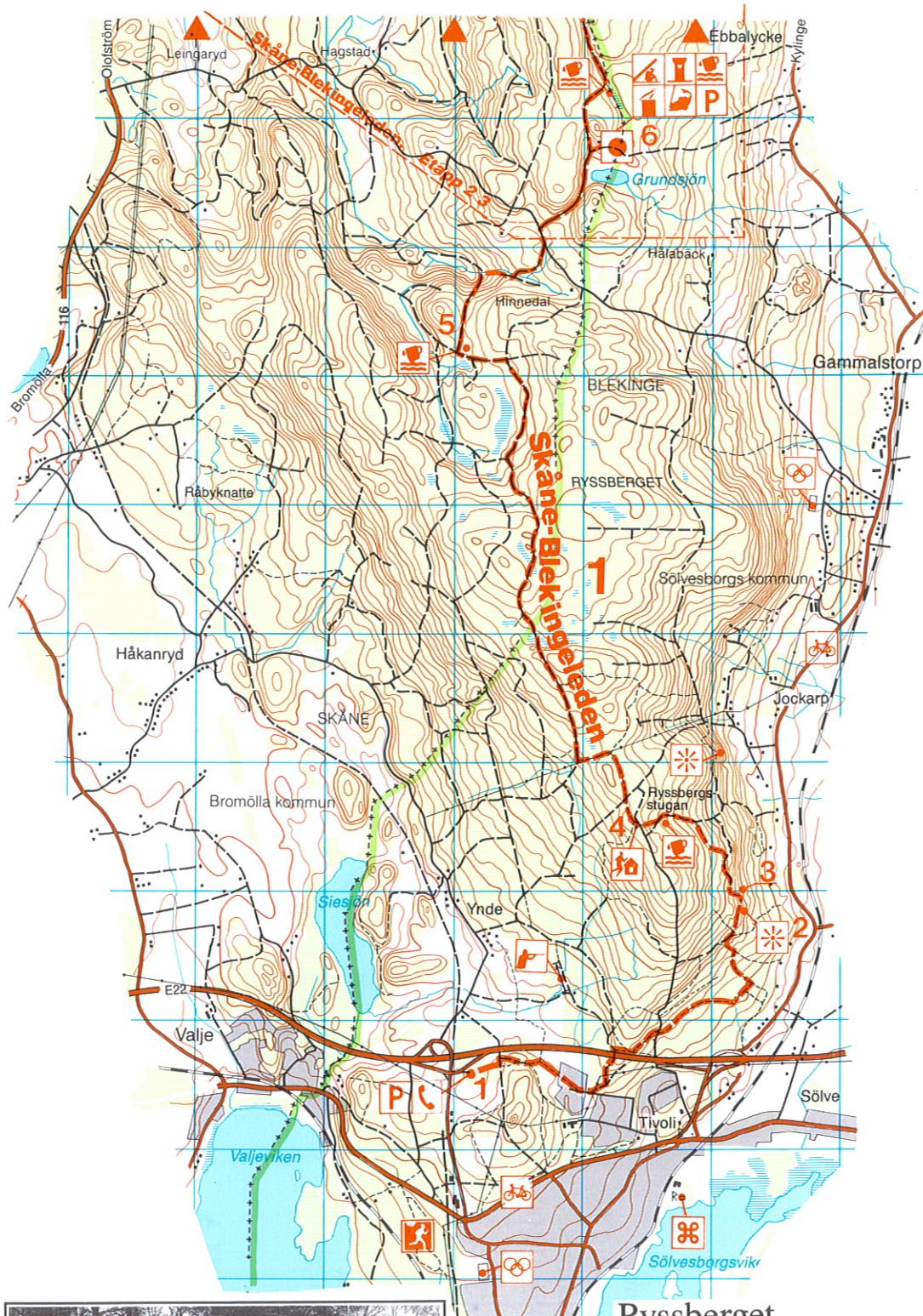

SKÅNE-BLEKINGELEDEN

Etapp 1 - 13 km Sölvesborg-Grundsjön

Ryssberget

Ryssberget är av riksintresse för det rörliga friluftslivet, samt för den vetenskapliga och kulturella naturvården. Området är endast i ringa grad påverkat av bebyggelse. Ryssbergets södra del utgör ett dominerande landskapselement i kontrast till Vesanslätten i öster. Inom området finns Blekinges största sammanhängande bokskogsområde. På den nedre delen av sluttningen förekommer även ädellövskog med främst ek och ask.

**Duplicering av kartan
ej tillåten.**

1. Blekinge/Skåneleden

börjar i Ynde rastplats vid E22, precis vid infarten till Sölvesborgs centrum västerifrån. Parkeringsplatser och toaletter finns vid rastplatsen. Omvälvbart öster om rastplatsen finns också den första orange markeringen som utmärker Blekinge/Skåneleden. Leden följer i början en ganska bred stig/väg, ungefär fyra kilometer genom vacker bokskog, uppför Ryssberget till

2. Utsiktsplats

mot västra Blekinge och ut mot Listerlandet. Vid klart väder kan man också se Hanö, efter några hundra meter passerar man,

3. Strandvallar

från istiden, hit upp 55-56 meter över havet gick Baltiska Issjön för cirka 12.000 år sedan dys då isranden bör ha stått norr om Ivösjön. Flera och större strandvallar finns på Ryssberget speciellt på denna nivå. Efter ytterligare två kilometers vandring på skogsstigar når man,

4. Ryssbergsstugan,

Frilagsfrämjandets populära friluftsstuga. Från oktober till april finns här servering på söndagar mellan klockan 09.00 — 12.30 (stugfogde K-A Roos 0456-108 18). Det finns även en kallkälla några hundra meter öster om stugan. Efter ytterligare två kilometer når man länsgränsen mellan Blekinge och Skåne. Tre kilometer efter gränsen når man fram till,

5. Minnessten

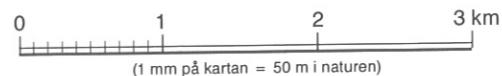
i trakten av ett reservat. Här finns också en kallkälla för törstiga vandrare. Härifrån är det två kilometer kvar till första etappmålet.

6. Övernattningsplats

vid Grundsjön (etappmål)
intill Grundsjövägen och på länsgränsen finns en övernattningsplats med skärmsskydd, eldplats, toalett, sopväg och färskvattpump vid gården samt kortfiskevatten med fiskekortsautomat.

— Skåne-Blekingeleden

Skala 1:50 000

SKÅNE - BLEKINGELEDEN

Etapp 2 - 15 km
Grundsjön-Östafors

1. Grundsjön. (etappmål)

Intill Grundsjövägen och på länsgränsen finns övernattningsplatser. 600 m norr om Grundsjön finns kallkälla. Har man varit förutseende och skaffat fiskekort kan man här fiska regnbågsforellen.

Efter Grundsjön fortsätter vi en bra bit på Ryssberget. I norra delen av Ryssberget har vi kommit in på privata bondeskogar från att tidigare ha vandrat i Trolle-Ljungby fideikomiss marker.

2. Bokskogen

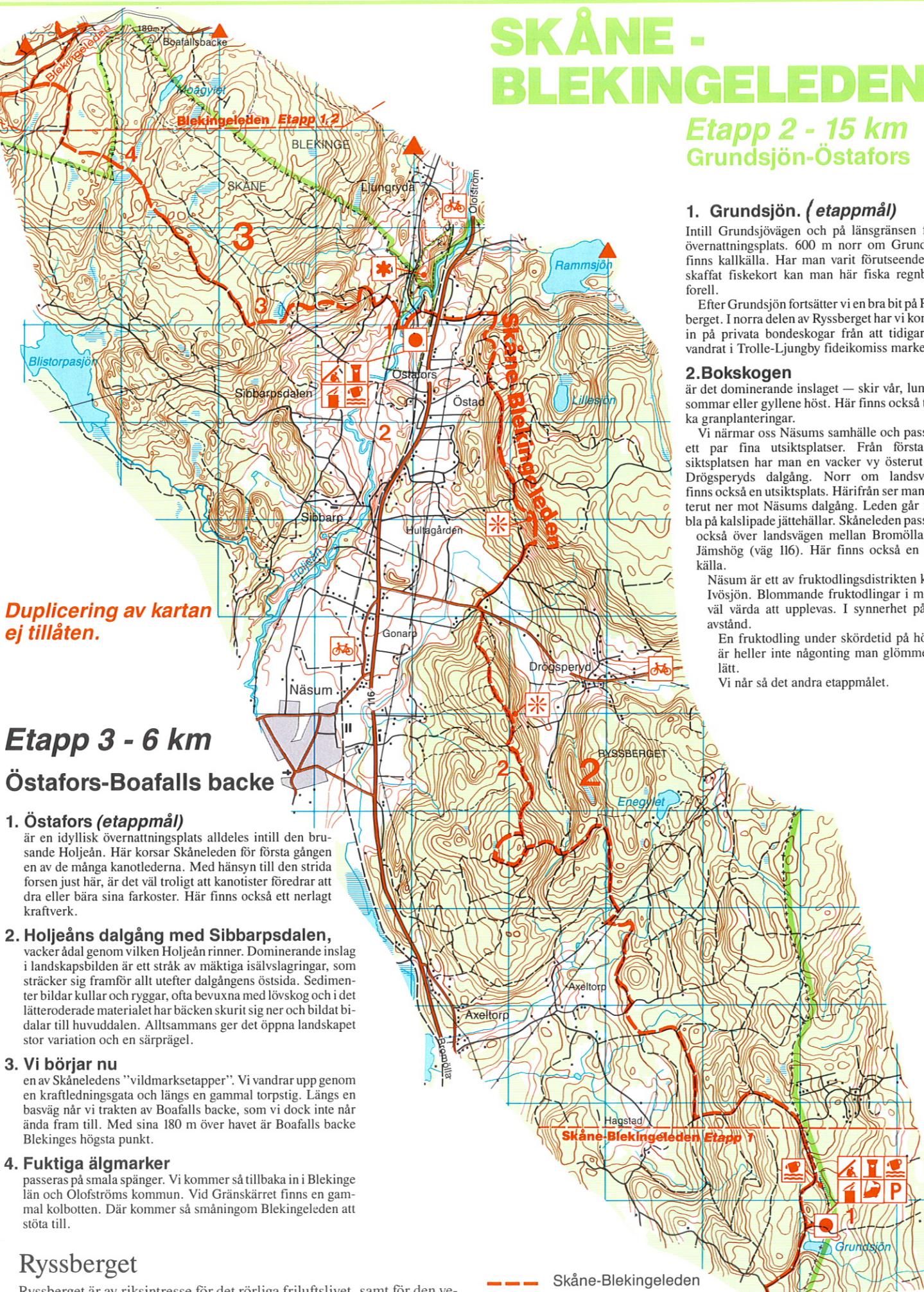
är det dominerande inslaget — skir vår, lummig sommar eller gyllene höst. Här finns också talrika granplanteringar.

Vi närmar oss Näsums samhälle och passerar ett par fina utsiktsplatser. Från första utsiktsplatsen har man en vacker vy österut mot Drögsperdys dalgång. Norr om landsvägen finns också en utsiktsplats. Härifrån ser man västerut ner mot Näsums dalgång. Leden går fram bla på kalslipade jättehällar. Skåneleden passerar också över landsvägen mellan Bromölla och Jämshög (väg 116). Här finns också en kallkälla.

Näsum är ett av fruktodlingsdistrikten kring Ivösjön. Blommande fruktodlingar i maj är väl värda att upplevas. I synnerhet på lite avstånd.

En fruktodling under skördetid på hösten är heller inte någonting man glömmer så lätt.

Vi når så det andra etappmålet.

Etapp 3 - 6 km

Östafors-Boafalls backe

1. Östafors (etappmål)

är en idyllisk övernattningsplats aldeles intill den brunsande Holjeån. Här korsar Skåneleden för första gången en av de många kanotlederna. Med hänsyn till den strida forsen just här, är det väl troligt att kanotister föredrar att dra eller bära sina farkoster. Här finns också ett nerlagt kraftverk.

2. Holjeåns dalgång med Sibbarpsdalens,

vacker ådal genom vilken Holjeån rinner. Dominerande inslag i landskapsbilden är ett stråk av mäktiga isälvslagningar, som sträcker sig framför allt utefter dalgångens östsida. Sedimenter bildar kullar och ryggar, ofta beväxta med lövskog och i det lättorerade materialet har bäcken skurit sig ner och bildat bidar till huvuddalen. Alltsamman ger det öppna landskapet stor variation och en särprägel.

3. Vi börjar nu

en av Skåneledens "vildmarksetapper". Vi vandrar upp genom en kraftledningsgata och längs en gammal torpstig. Längs en basväg når vi trakten av Boafalls backe, som vi dock inte når ända fram till. Med sina 180 m över havet är Boafalls backe Blekinges högsta punkt.

4. Fuktiga älgmarker

passeras på smala spänger. Vi kommer så tillbaka in i Blekinge län och Olofströms kommun. Vid Gränskäret finns en gammal kolbotten. Där kommer så småningom Blekingeleden att stöta till.

Ryssberget

Ryssberget är av riksintresse för det rörliga friluftslivet, samt för den vetenskapliga och kulturella naturvården. Området är endast i ringa grad påverkat av bebyggelse. Norra delen av Ryssberget uppvisar varierande naturförhållanden med äkar och annan inläggmark, lövskogar och barrskogsplanteringar. Bokskogen och övrig lövskog samt den i skogen insprängda ängsmarken har stort naturvärde.

Skala 1:50 000

0 1 2 3 km
(1 mm på kartan = 50 m i naturen)

BLEKINGELEDEN

Etapp 1 - 13 km

Boafall - Fritzatorpet

1. Bofalls backe

Länets högsta punkt, 180 m ö.h.

2. Alltidhult — Baggeboda

Området utgörs av ett småskaligt odlingslandskap och är mycket tilltalande. I anslutning till Baggeboda gård finns mycket värdefulla äldre barrskogsområden. En mycket vacker vägsträckning går genom området och längs Halens västra strand.

3. Halens naturreservat

Totalt på 575 ha, varav merparten mellan sjön Halen och Olofströms tätort. Fint skogs- och strövområde med stora inslag av bokskog.

4. Halens Fritidsområde

Förnämligt område med all tänkbar service. Bad- och campingplats och friluftsgård. Restaurang, kanot- och cykeluthyrning, el-belyst motionsslinga, sällskapsrum mm.

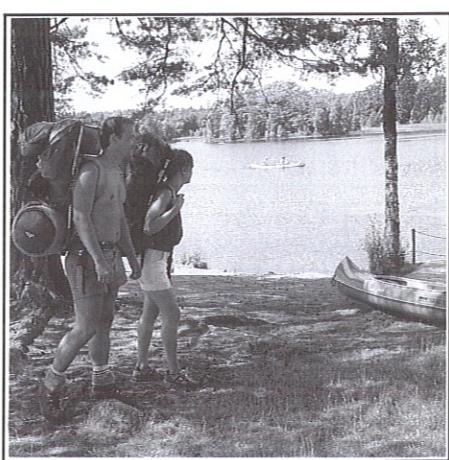
5. Fritzatorpet, (etappmål)

Volvos fritidsanläggning med restaurang, solarium, bastu, motionsslinga, sällskapsrum mm.

Duplicering av kartan
ej tillåten.

Halens fritidsområde

Kartprojekt, Mörrum —AB Älvby-Tryck, Älvbyn 2000

BLEKINGELEDEN

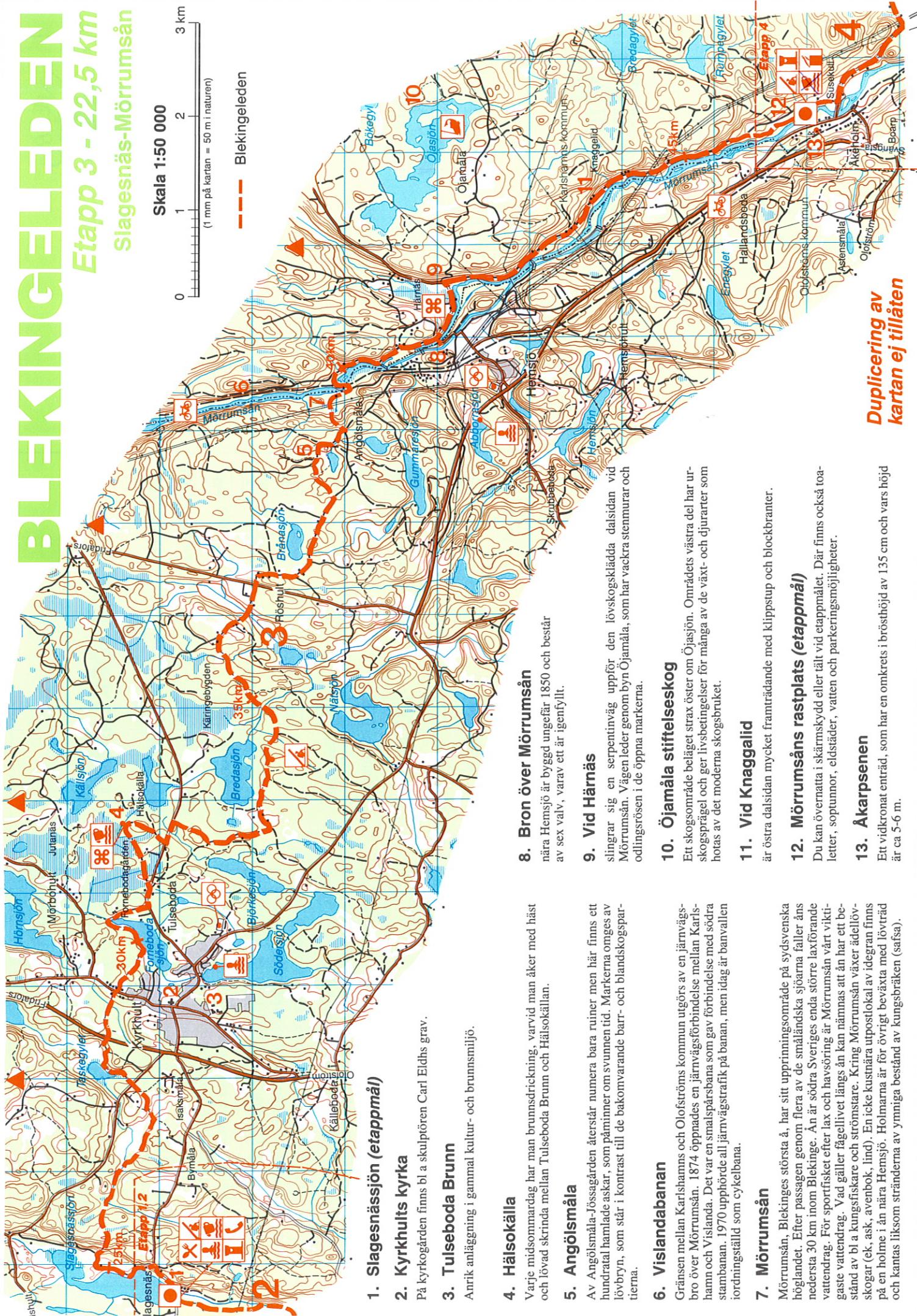
Ettapp 3 - 22,5 km

Slagesnäs-Mörrumsån

Skala 1:50 000

3 km
(1 mm på kartan = 50 m i naturen)

Blekingeleden

1. Slagesnässjön (etappmål)

2. Kyrkhults kyrka

På kyrkgården finns bl a skulptören Carl Eldhs grav.

3. Tulseboda Brunn

Anrik anläggning i gammal kultur- och brunnsmiljö.

4. Hälsokälla

Vareje midsommardag har man brunnsdrickning, varvid man äker med häst och lövad skrinda mellan Tulseboda Brunn och Hälsokällan.

5. Ängölsmåla

Av Ängölsmåla-Jössågården återstår numera bara ruiner men här finns ett hundratal haniade askar, som påminner om svunnen tid. Markerna omges av lövbryn, som står i kontrast till de bakomvarande barr- och blandskogsparkerna.

6. Vislandabanan

Gränsen mellan Karlshamns och Olofströms kommun utgörs av en järnvägsbro över Mörrumsån. 1874 öppnades en järnvägsförbindelse mellan Karlskrona och Vislanda. Det var en smalspårsbana som gav förbindelse med södra stambanan. 1970 upphörde all järnvägstrafik på banan, men idag är banvallen iordningställd som cykelbana.

7. Mörrumsån

Mörrumsån, Blekinges största å, har sitt upprinningsområde på sydsvenska höglandet. Efter passage genom flera av de småländska sjöarna faller åns nedersta 30 km inom Blekinge. Ån är södra Sveriges enda laxförande vattendrag. För sportfisket efter lax och havsöring är Mörrumsån Värt viktigaste vattendrag. Vad gäller fägellivet längs ån kan nämnas att ån har ett betydande falkbestånd som cykelbana.

8. Bron över Mörrumsån

nära Hemslö är byggd ungefär 1850 och består av sex valv, varav ett är igenfyllt.

9. Vid Härmäs

Slingrar sig en serpentinväg uppför den lövskogsklädda dalsidan vid Mörrumsån. Vägen leder genom byn Öjamåla, som har vackra stenmurar och odlingsrören i de öppna markerna.

10. Öjamåla stiftelseeskog

Ett skogsområde beläget strax öster om Öjsjön. Områdets västra del har urvattnats i skärm skydd eller rät vid etappmålet. Där finns också toaletter, sopumnor, eldstäder, vatten och parkeringsmöjligheter.

11. Vid Knaggalid

är östra dalsidan mycket framträdande med klippstup och blockbranter.

12. Mörrumsåns rastplats (etappmål)

Du kan övernatta i skärm skydd eller rät vid etappmålet. Där finns också toaletter, sopumnor, eldstäder, vatten och parkeringsmöjligheter.

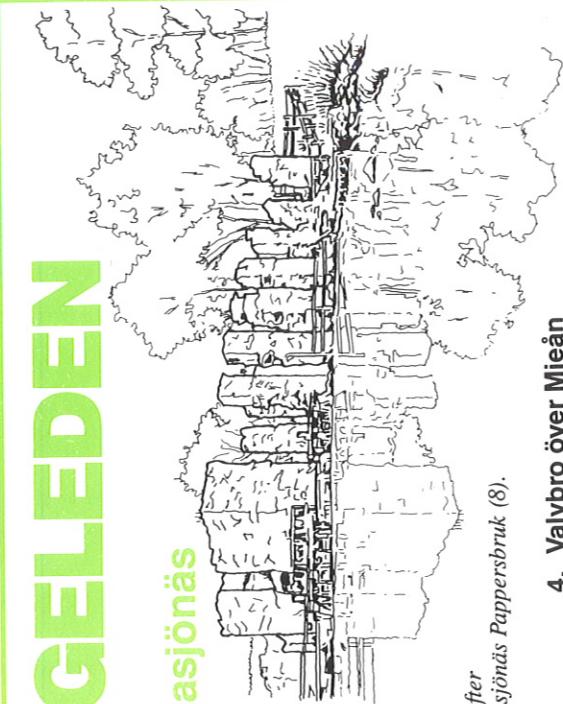
13. Åkarpsenen

Ett vidkronat enträd, som har en omkrets i brösthöjd av 135 cm och vars höjd är ca 5-6 m.

BLEKINGELEDEN

Ettapp 4 - 16,5 km

Mörrumsån—Långasjönäs

Ruin efter
Långasjönäs Pappersbruk (8).

4. Valvbro över Mieån

5. Långasjönäs naturreservat

Naturreservatet har en total yta på 537 ha. Ett totalt sjöar finns i området. Genom området löper en växigografisk gräns mellan den södra lövskogsregionen och den södra barrskogsregionen. Långasjönäs och Södra Hoka gårdar var under 1700- och 1800-talen betydande jord- och skogsegendomar. Inom det nuvarande reservatet fanns en gång inte mindre än 19 torp. Endast ett finns kvar, Nytorpet fört kallat Kransatorpet, är numera en friluftsanläggning. Den vackra mangårdsbyggnaden på Södra Hoka används numera som kursård. Vid gården har tidigare funnits bränneri, kvarn, sågverk och stärkefabrik. Av dessa återstår ruiner vid åstrandet.

6. Nytorpet

Friluftsanläggning med märkta leder från 1 till 8 km, skidspår och bastu. I de närliggande sjöarna är ädelfisk implanterad. Båtar finns att hyra. Fiske och båtkort köpes på Långasjönäs Camping.

7. Långasjönäs Camping, Etappmål

Etappmålet Långasjönäs Camping här finns även stugby, campingspår, badplats, båthusmyrn, fiskekortsförsäljning och kiosk. Vandrarhem finns i Asarum, alldeles söder om Långasjön. Öppettider: sommartid från 1 maj till omkring 15 september.

8. Långasjönäs Pappersbruk

Långasjönäs Pappersbruk omnämns första gången 1762. Efter brand 1857 uppfördes fabriksbyggnaden i sten. Företaget drevs fram till 1919 då bruket ändyo brann ned och verksamheten flyttades till Kisa. Ruinerna efter bruket står kvar vid åstranden och minner, tillsammans med stenbroar och alléer, om en svunnen storhetstid.

— Blekingeleden

Skala 1:50 000

(1 mm på kartan = 50 m i naturen)

Duplicering av kartan ej tillåten.

- Mörrumsån (etappmål)**
Mörrumsån, Blekinges största å, har sitt upprinningsområde på sydsvenska höglandet. Efter passagen genom flera av de sydsvenska sjöarna faller den nedersta 30 km inom Blekinge. Ån är södra Sveriges enda laxförande vattendrag. För sportfisket efter lax och havsöring är Mörrumsån vårt viktigaste vattendrag. Vid gäller fägellivet längs ån kan nämnas att ån har ett bestånd av bl a kungsfiskare och strömsäre. Kring Mörrumsån växer ädellovskogar (ek, ask, avenbok, lind). En icke kustnära utpostlokal av idegran finns på en holme i an nära Hemslö. Holmen är för övrigt beväxta med lövträd och kantas liksom stränderna av ymniga bestånd av kungsbräken (safsa).
- Holländarevägen**
Den holländska köpmannen Arnold de Rees som ägde Ålshults bruk och arrenderade Huseby bruk var i hög grad berörd av en god väg till Bodekull, Karlshamns föregångare, eftersom de producera gjutjärnsvagnar utskickades därifrån. 1642 anlades vägen som inte bara kom att användas för brukets transporter utan även för Smålands stora utförsel av ved och pottaska.
- Ämneboda Julost (Naturminne)**
Stora flyttblock. Till Julosten är även en sägen knuten som handlar om ett troll och en smed.

BLEKINGELEDEN

Etapp 5 - 30 km Långasjönäs-Järnavik

1. Tararps jättegrytfält

Bergområde beväxt med tall, ek och bokskog. Området är beläget på en höjd varierande mellan 50 och 60 m över havet. I samband med landisens avsmältning bildades ett total jättegrytor inom området varav de största är 3-4 m i diameter och djup.

2. Gamslebäcken

Sydost om västra Kroksjön ligger ett kuperat område med markanta stup emot Gamslebäcken, som är en djup stensatt kanal som delvis rinner i en tunnel under stora klippblock.

3. Alm vid Kvallåkra

Gammal högäxtrad med välformad krona intill bebyggelsen vid Kvallåkra.

4. Hemsjön

Hemsjön är en avsnörd vik i Norra Öllesjöns nordspets. Här rastar under vintern stor mängden andfågar och sångsvanar. Där kan man också höras en körs av äkergrödor.

5. Öllesjöjärna

Norra Öllesjöns östra sluttning domineras av ädellövskog. Området som tidigare nyttjats som slättar och betesmark hyser en näringsskrivande flora med bl a buskjamnoporna, blåskarpa och skogsbingel. På ängsmarker finns Sankt Pers neklar och gulllivor i stor nängd. Området är viltriktned med bl a kronhjort. I norra delen ligger gamla torpställen rika på odlingsträd.

6. Törnerydsvägen

Selma Lagerlöf berättar i sagan Nils Holgerssons resa, om Belkinges tre trappseg — skogen, mellanbygden och strandbygden. Törnerydsvägen ger en god illustration av denna skildring. Den smala vägen i nord-sydlig riktning för oss från slättbygdens rika jordar, omgivna av bördiga jordar och betande djur till allt mer kuperade och steniga trakter med spår efter ett betydligt strävsammare liv.

7. Ek vid Törneryd

Vidkronad ek med en omkrets av ca 325 cm i brösthöjd.

8. Törneryds hembygdsgård

Äryds hembygdsförening har sina lokaler i Törneryds gamla skola.

9. Djurstorps by

Bebrygelsen i byn Djurstorp hade vid storskiften år 1862 formen av en radby belägen på gränsen mellan inigöarna i söder och utmarkerna i norr. Vid laga skifte åren 1831-1839 flyttades tre av byns sju bönder ut sina gårdar från bytomten, men bebyggelsen har än idag bevarat karaktären av en radby och byn ger en god uppfattning om utseendet av byarna under första halften av 1800-talet, innan skiftena sprängde bebyggelsen.

10. Dallhejaberget

Dallhejaberget har en skönt formad förkastningsbrant i väster. Berget och omgivningarna är ett av de vackraste utbildade exemplen på den sprickdals topografi. Från Blekingeleden avtecknar sig den nästan lodrätta berghöjden mycket tydligt mot äkernmarken i dalbotten.

11. Tjärö Naturreservat

Tjärö utgör ett för den mellanblekingska skärgårdsbygden karakteristiskt kulturlandskap med hagmarker och ångar, som tidigare till stor del varit uppoldrade. Vegetationen är rik och vanerande med ek och björk som dominerande trädslag. På den tidigare platsen för Tjärö by är Tjärö turiststationen lövskog.

12. Järnaviks Naturreservat (etappmål)

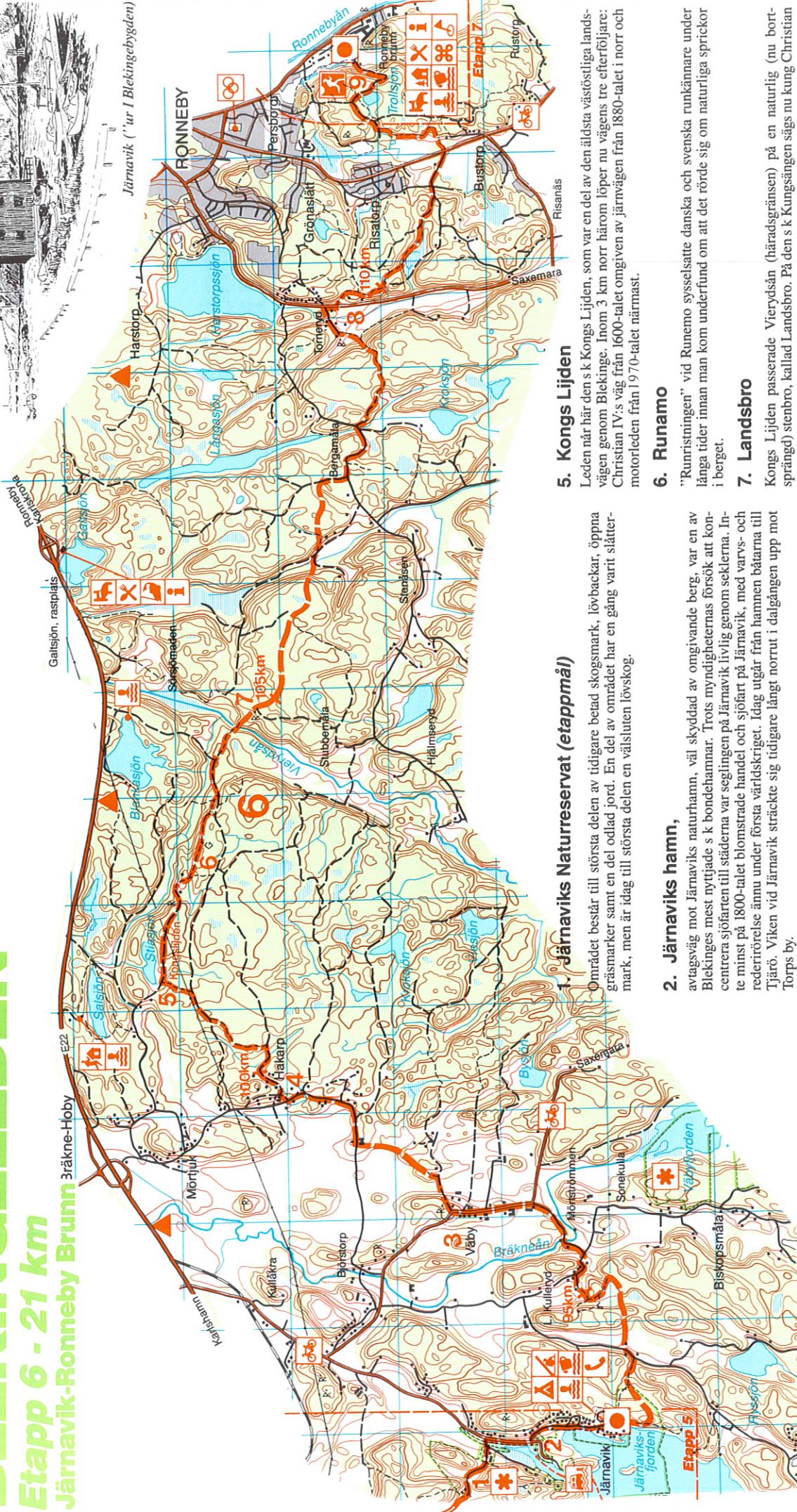
Området består till största delen av tidigare betad skogsmark, lövbackar, öppna gräsmarker samt en del odlad jord. En del av området har en gång varit slättermark, men är idag till största delen en välvist-lövskog.

Duplicering av kartan ej tillåten.

BLEKINGELEDEN

Etapp 6 - 21 km

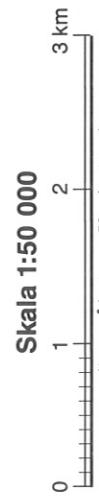
Järnavik-Ronneby Brunn

Duplicering av kartan ej tillåten

Blekingaleden

Skala 1:50 000

5. Kongs Lijden
Leden här den s k Konga Lijden, som var en del av den äldsta västöstliga landsvägen genom Blekinge. Inom 3 km norr härom löper nu vägens tre efterföljare: Christian IV:s väg från 1600-talet omgiven av järnvägen från 1880-talet i norr och motorleden från 1970-talet närmast.

6. Runamo

”Runristningen” vid Runemo sysselsatte danska och svenska runkänna under långa tider innan man kom underfund om att det rörde sig om naturliga sprickor i berget.

7. Landsbro

Kongs Lijden passerade Vierydsån (häradsgränsen) på en naturlig (nu bortsprängd) stenbro, kallad Landsbro. På den s k Kungsängen sägs nu kung Christian IV ha rastat på väg till sin stad Ronneby, för att förhandla med svenskarne.

8. Torneryd

Ravinvägen mot byn Torneryd var en del av Kungs Lijden, den gamla landsvägen genom Blekinge, som sedan fortsatte in till Ronneby. Den gamla byns läge högt över sina tillhörande åkrar är typisk för blekingeska byar.

9. Ronneby Brunn (etappmål)

Brunnsmrådet med sin vackra park och kulturhistoriskt intressanta brunnavillor är värta en speciel rundvandring. Du rekommenderas ett besök i en av brunnavillorna, Villa Vera, som inrymmer Blekinge naturum. Där kan du få veta mer om naturen och utflyktssmäl i Blekinge.

BLEKINGELEDEN

Ronneby—
Etapp 7 - 21 km Skärviken

1. Ronneby Brunn (etappmål)

Brunnsområdet med sin vackra park och kulturhistoriskt intressanta brunnsvillor är värt en speciell rundvandring. Du rekommenderas ett besök i en av brunnsvillorna, Villa Vera, som inrymmer Blekinge naturrum. Där kan du få veta mer om naturen och utflyktsmål i Blekinge.

2. Friareeken, naturminne

En av Blekinges grövsta ekar, den växer nära Ronneby Brunn. Eken har en omkrets i brösthöjd av 402 cm.

3. Påtorp

Hela fem lägen av den västöstliga huvudleden genom Blekinge syns här på kortet avstånd. Den äldsta landsvägen sydligast, i en båge runt ett kärr; därvid byn Påtors båtsmanstorp. Den har sedan rätats ut i två etapper, sedan kärrret dikats. Strax norr därom löper järnvägen, som nyttjade samma pass i bergen mellan Hulta och Påtorp som landsvägen. Därmed tillfartsvägen till den näaste vägsträckningen, E22 från 1970-talet.

4. Gärestad

Leden passerar byn Gärestads välbevarade norra del. I närheten vittnar flera gravrösen på bergen om Edestadsbygdens gamla historia. På byns utmark syns ännu kvarnplatsen vid Angleän nära Binga by.

5. Levalunda

Levalunda välbevarade bybild syns över åkrarna i "hammarläge", alltså typiskt högt beläget i landskapet (jfr Torneryd!). Som så många blekingska byar blev den inte "sprängd" vid 1800-talets laga skifte, utan flertalet gårdar fick ligga kvar och åkern utsiktades radierat från byn. Från vägen ser man tydligt att man befinner sig just på gränsen mellan "bondens" landskap (åkrarna väster om vägen, åtskilda av stengårdsgårdar) och storgodslandskapet (den oavbrutna åkern öster om vägen, som tillhör Johannishus fideikommis).

6. Edestad gård

Av Edestads forna by, som låg på norra sidan av vägen som ledet följer, återstår nu bara en större gård, tillhörig Johannishus fideikommis. 1100-talskyrkan med sitt klocktorn låg några hundra meter från byn; på kyrkogården fanns en helig källa som förr drog mycket folk som offrade där för att bli av med sjukdomar eller få andra önskemål uppfyllda. Käldyrkan, som kan gå tillbaka till hednisk tid, var på sätt och vis en föregångare till brunnsdrickningen i Ronneby. Ivid den nu nedlagda järnvägsstationen har ett litet stationssamhälle uppkommit, förr med flera butiker.

7. Tallet, naturreservat

Tallet är ett mer än 150-årigt bestånd av tall och gran, vilket uppkommit på svedjeland. I beståndet, som är ett av Blekinges resligaste skogsbestånd, finns träd som når 42 m höjd.

8. Mölleryd

Så som den ännu bevarade stugan i Mölleryd såg en gång många bostadshus i Blekinge ut: en envåningsstuga omgiven av två högra loftbodar. Nästan alla sådana s.k. sydgötiska stugor är nu borta, men man kan se dem på Skansen och på Kulturen i Lund.

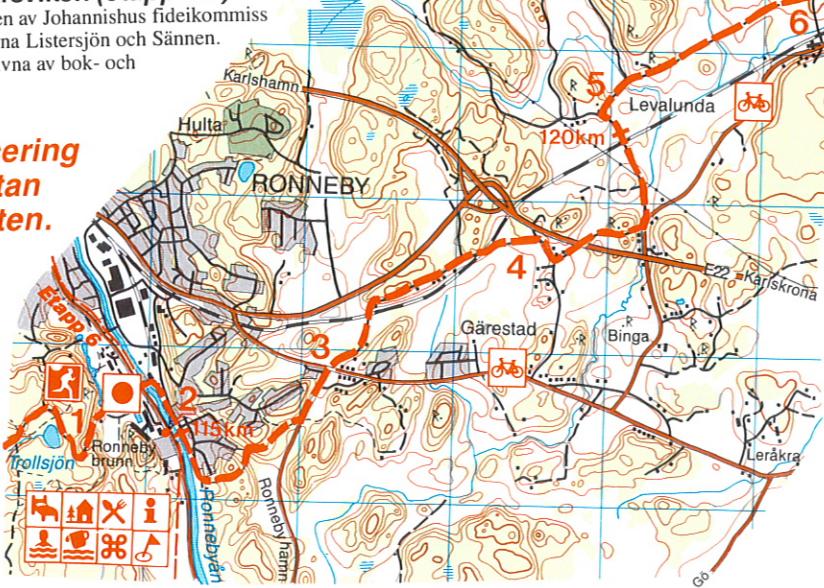
9. Johannishus

Du som är intresserad av slottsmiljöer bör göra en avstickare till Johannishus slott (privatägt), Blekinges största egendom, tillkom under Blekinges första svenska tid och innehärs sedan 1700-talet av släkten Wachtmeister. I området där omkring finns gott om forminnen bl.a. ett gravfält vid Hjortsbergs kyrka. Det är Blekinges största och bäst bevarade gravfält från yngre järnåldern. I området finns också flera naturreservat.

10. Skärviken (etappmål)

I norra delen av Johannishus fideikommis ligger sjöarna Listersjön och Sännen. De är omgivna av bok- och barrskog.

**Duplicering
av kartan
ej tillåten.**

Skala 1:50 000

0 1 2 3 km
(1 mm på kartan = 50 m i naturen)

BLEKINGELEDEN

Etapp 8 - 30 km

Skärviken—Alljungen

1. Skärviken (etappmål)

I norra delen av Johannishus fideikommiss ligger sjöarna Listersjön och Sännen. I Listersjön finns tre fågelskyddsområden för att freda de fiskgjusar och storlommar som häckar här.

2. Naturreservatet Store Mosse

Store Mosse är en av Blekinges större myrar.

3. Naturreservatet Värmanäs

Värmanäs är en 3 ha stor bergsudde i Listersjön. Udden har avsatts som naturreservat för att dels följa igenväxningen av marker tillhörande ett nedlagt torp, dels låta ett länge orört område utvecklas fritt.

4. Sänneshult Naturresevat

Området ligger mellan Listersjön och Sännen. Högväxt bokskog med inslag av ek domineras.

5. Listerbyeken

Gammal, till stor del barkfallen vägek vid Listerjöns norra strand med en omkrets av 591 cm.

6. Sachsiska Schweiz

Naturresevat

På bergslutningarna norr om Sännen ligger det ca 4 ha stora bokskogsreservatet. Området består av storblockig morän. Här har bevisligen ingen avverkning skett de senaste 300 åren.

Duplicering av kartan ej tillåten

7. Alnaryds Naturreservat

Vid Alnaryd i dalgångens södra del finns åsformationer som delvis är getryggsformade. Alnarydsåsen når en nivå av ca 60 meter över havet, dvs strax under högsta kustlinjen. Den har en mycket brant västsluttning som planar ut mot Nättrabyan. Det mest skyddsvärda åspartiet är naturresevat.

8. Nättrabyåns dalgång

Blåningsmåla — Alnaryd

Vid Alnaryd tar man ett verkligt kliv mellan Blekinges andra och tredje trappsteg — mellan dalbygd och skogsbygd. Nivåskillnaden mellan dalgångens botten och backkrönet vid Brinkaberg är ca 70 meter. Öster om väg 122 rinner Nättrabyån genom en skarp nedskuren dalgång från Lilla Åsjön ner till Alnaryd. På flera ställen utbreder sig vackra mader kring ån med mattor av gula kabblekor under maj månad och vitt vattenklöver senare under sommaren.

Dalsluttningarna är beväxta med blandskog av gran och ädla lövträder. Örtfloran är ganska rik med inslag av blåslippor och myskmadra.

Väster om ån ligger banvallen till den nedlagda Nättraby — Älvmeboda järnväg, den smalspåriga s.k. "Krösnanbanan". På den går nu Blekingeleden.

9. Blåningsmåla

Byn Blåningsmåla har kvar mycket av utseendet från tiden före laga skifte. Landskapet är öppet och välhävdat med åkrar, hagar, stenmurar och hamlade träd. Gränsen mellan inägorna och utmarkerna är tydlig i terrängen.

10. "Guttamåla oxar"

Ett stort frostsprängt flyttblock.

11. "Fårastenen"

Ett stort flyttblock, som är 12 m högt och har utskjutande, valvliknande klipparter.

12. Stora Alljungen (etappmål)

Området runt sjön är ett omtyckt utflyktsmål med möjligheter till bad, skogsavningar, kanotsport, fiske och skidåkning. Medelpunkter för dessa aktiviteter är stugbyn vid Stensjö och Friulfsfrämjandets anläggning ett stycke längre norrut. Vid stugbyn finns bl.a. kiosk och servering. I Friulfsfrämjandets stuga kan man ibland varma sig vid en braså och dricka medhavt kaffe.

Sjön omges till större delen av barrskog. Vid den östra sidan finns hagmarker med lövträder. Fågellivet är karakteristiskt för denna typ av näringfattiga sjöar. Den vanligaste andfågeln är knipan. På stenarna vid stränderna sitter ofta drillsnäppan. Den störningsskänsliga storlommen häckar i sjön. I Stora Alljungen är det förbjudet att färdas med motorbåt av hänsyn till storlommen, friulftslivet samt för att sjön utgör ytvattnetakt.

— Blekingeleden

Skala 1:50 000

0 1 2 3 km
(1 mm på kartan = 50 m i naturen)

BLEKINGELEDEN

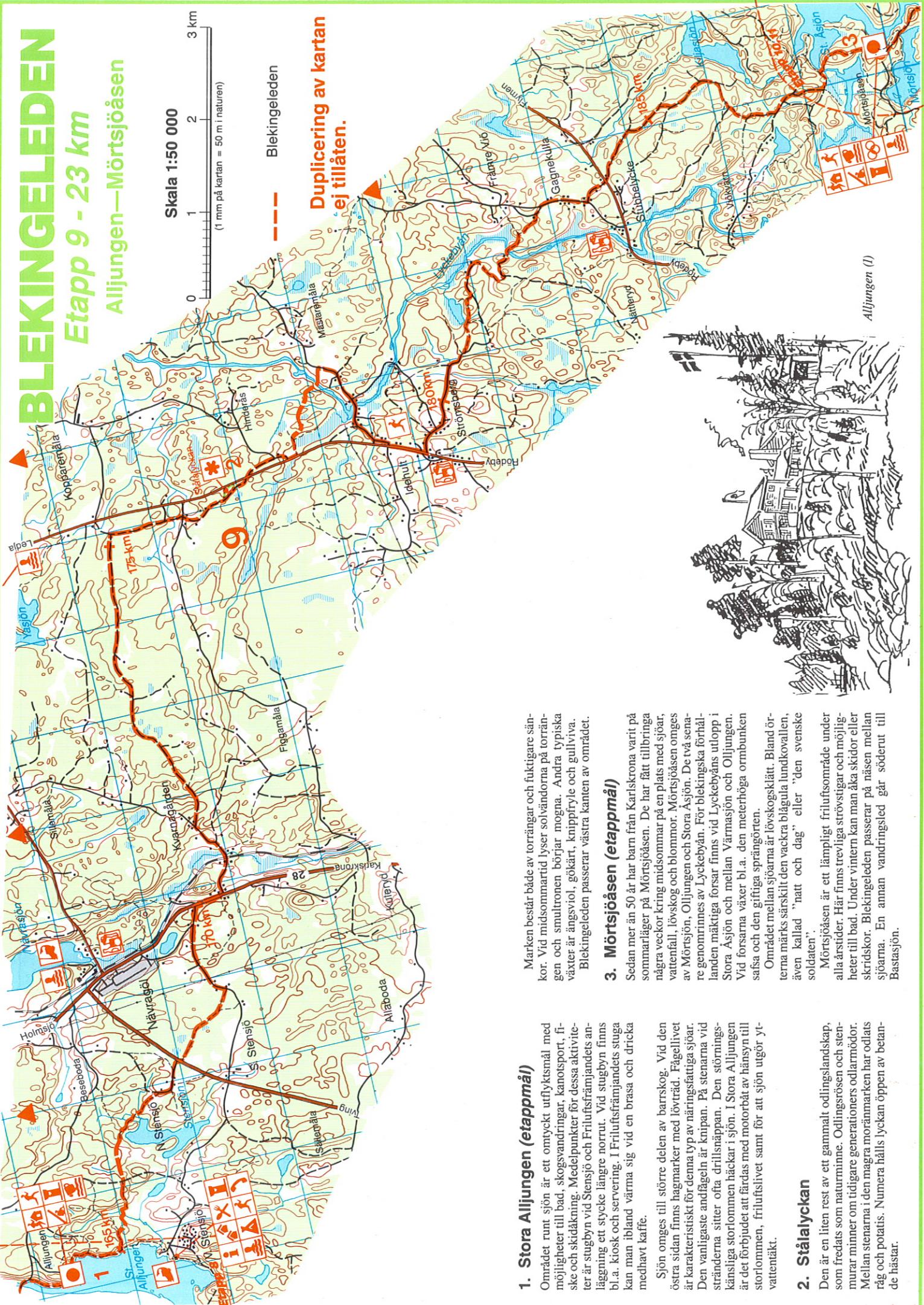
Ettapp 9 - 23 km

Alljungen—Mörtsjöåsen

Skala 1:50 000
(1 mm på kartan = 50 m i naturen)

Blekingeleden

Duplicering av kartan
ej tillåten.

1. Stora Alljungen (etappomål)

Ömrådet runt sjön är ett omtyckt utflyktsmål med möjligheter till bad, skogsandningar, kanotsport, fiske och skidåkning. Medelpunkter för dessa aktiviteter är stugby vid Stensjö och Friulufsfrämjandets anläggning ett stycke längre norrut. Vid stugby finns bl.a. kiosk och servering. I Friulufsfrämjandets stuga kan man ibland värma sig vid en brasa och dricka medhavt kaffe.

Sjön omges till större delen av barrskog. Vid den östra sidan finns hagmarker med lövträd. Fagellivet är karakteristiskt för denna typ av näringssättiga sjöar. Den vanligaste andfågeln är knipan. På stenarna vid stranderna sitter ofta drillsnäppan. Den störningskänsliga storlommen häckar i sjön. I Stora Alljungen är det förbjudet att färdas med motorbåt av hänsyn till storlommen, friulufslivet samt för att sjön ugör ytterligen vattenätta.

2. Ståtalyckan

Den är en liten rest av ett gammalt odlingslandskap, som fredats som naturminne. Odllingsrören och stenmurar minner om tidigare generationers odlatmarker. Mellan stenarna i den magra moränmarken har odlaträg och potatis. Numera hålls lyckan öppen av betande hästar.

Marken består både av torrfärgar och fuktigare sängor. Vid midsommartid lyser solvändorna på torrfärgen och smultronen börjar mogna. Andra typiska växter är ängsviol, gökärt, knipflyle och gullviva. Blekingeleden passerar västra kanten av området.

3. Mörtsjöåsen (etappmål)

Sedan mer än 50 år har barn från Karlskrona varit på sommarläger på Mörtsjöåsen. De har fått tillbringa några veckor kring midsommartid på en plats med sjöar, vattenfall, lövskog och blommor. Mörtsjöåsen omges av Mörtsjön, Olliungen och Stora Åsjön. De två senare genombryns av Lyckebyån. För blekingsska förhållanden mäktiga forsar finns vid Lyckebyåns utlopp i Stora Åsjön och mellan Värmäsjön och Olliungen. Vid forsarna växer bl.a. den meteriga ormibunken safsa och den giftiga sprängörtien.

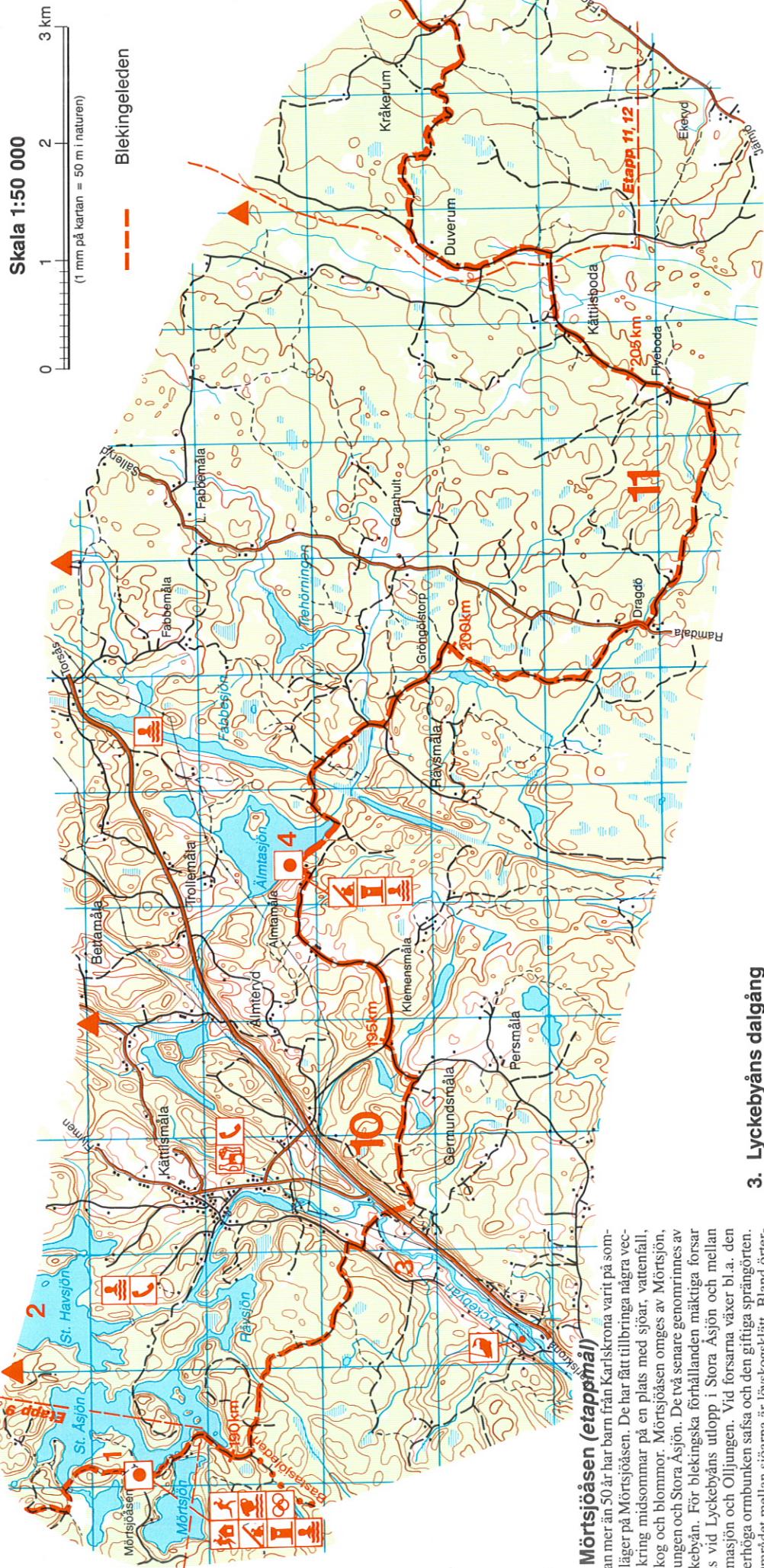
Området mellan sjöarna är lövskogsklätt. Bland örternas märks särskilt den vackra blågula lundkovallen, även kallad "natt och dag" eller "den svenska soldaten".

Mörtsjöåsen är ett lämpligt friluftsområde under alla årsstäder. Här finns trevliga strövstigar och möjligheter till bad. Under vintern kan man åka skidor eller skridskor. Blekingeleden passerar på näset mellan sjöarna. En annan vandringsled går söderut till Bastasjön.

BLEKINGELEDEN

**Ettapp 10 - 9 km
Mörtsjöåsen—Älmatasjön**

Duplicering av kartan ej tillåten.

OBS! Ettapp 11 fortsätter
på nästa kartblad.

1. Mörtsjöåsen (ettappmål)
Sedan mer än 50 år har barn från Karlskrona varit på sommarläger på Mörtsjöåsen. De har fått tillbringa några veckor kring midsommar på en plats med sjöar, vattenfall, lövskog och blommor. Mörtsjöåsen omges av Mörtsjön, Ollungen och Stora Åsön. De två senare genomrinnes av Lyckebyån. För blekingsska förhållanden mäktiga forsar finns vid Lyckebyåns utlopp i Stora Åsön och mellan Värmasjön och Ollungen. Vid forsarna växer bl.a. den metervisiga ormbunkna safsa och den giftiga sprängört.

Området mellan sjöarna är lövskogskäkt. Bland örternna märks särskilt den vackra blågula lundkvalaven, även kallad ”natt och dag” eller ”den svenska soldaten”. Mörtsjöåsen är ett lämpigt friluftsområde under alla årstider. Här finns stötliga strövstigar och möjligheter till bad. Under vintern kan man skida eller skridsko. Blekingeleden passerar på rälsen mellan sjöarna. En annan vandringsled går söderut till Bastasjön.

2. Stora Havsjön,
som har avlopp till Lyckebyån, utgör vattenservoar för Karlshamn. I sjön kan man ibland få se storlom. Vid norra stranden ligger den sägomsomspunna ”Ola Sonas grotta”.

3. Lyckebyåns dalgång

Lyckebyåns dalgång. Från dessा rinner ån genom bl.a. sjön Torn vid Vissefjärda och förbi flera sänkta sjöar vid länsgränsen. I sjösystemet kring Mörtsjöåsen gör ån ett kortare uppehåll innan den rinner vidare till Lyckeby, där en del av åvattnet tas i Karlskronas vattenverk.

Mellan Kätilsmåla och Augerum rinner Lyckebyåns vacker dalgång. Ån, som omges av betesmarker och skog, bildar flera forsar. Frodiga safsabestånd förekommer på många platser. Lånsvägen mot Torsås öster om ån har en vacker sträckning liksom vägen mellan Krokebro och Biskopsberg på den västra sidan. I dalgången finns en

rullstensås. Delar av den har grävts bort. Vid Krokebro har en konstgjord sjö, den s.k. Lindwallsska sjön, anlagts i ett nedlagt grustag och ädelfisk har planterats in.

Till åns naturliga fiskbestånd hör abborre, mört, gädda, lake och nejonoga. Laxfiskar kan via laxtrappor i Lyckeby, Augerum och Lyckeåborg ta sig upp i ån till Biskopsbergs Kraftstation. På vissa platser finns stationära öringssstammar.

4. Germundsåla — Älmtemåla (ettappmål)

Bla skogsåväg leder upp till Germundsåla och därefter följer grusad bilväg över Långlycke till Älmtemåla. Vid Älmtemåla går du ner till Almtäsön och en av Blekingeleden går vackraste rasplatsen. Skärmskyddet är placera på en höjd med utsikt över sjön. Badklippan och grillplats finns strax intill.

BLEKINGELEDEN

Etapp 11 - 26 km Älmtasjön—Kristianopel

Etapp 11

1. Avaskär

Vid den lilla kyrkogården norr om Kristianopel låg den medeltida staden Avaskär. Enligt senaste utgrävningen har staden existerat redan på 1100- och 1200-talen. På grund av det utsatta läget nära riksgränsen härjades Avaskär många gånger av fiändliga trupper. År 1600 besökte den danska kungen Christian IV att anlägga staden Kristianopel på ön Korsekär strax söder om Avaskär, varvid befolkningen i Avaskär ålades att flytta dit.

2. Kristianopel (etappmål)

Kristianopel var stad under större delen av 1600-talet men förlorade sina stadsrättigheter i och med att Karlskrona tillkom som stad 1680. Kristianopel utgjorde den östligaste länken i en fästningslinje längs riksgränsen mot Sverige. Staden omgärdades av en 4-6 meter hög stennmur med bastioner. De vilda murarna har i stor utsträckning restaurerats. I södra delen av det gamla stadsområdet ligger en ruin hög, den s.k. "kärringkullen", som utgör resterna av stadens första kyrka. Kristianopel ödelades 1677 i samband med kriget mellan Danmark och Sverige.

1. Eriksholmstallet

Vid gamla Prästgården i Eriksholm finns en tallskog med mycket gamla träd. Många tallarna är döda eller döende men har ändå sitt värde för djurlivet. De många härligheterna i de äldriga tallarna är boplatser för bl.a. kajor, skogsduvor och fladdermöss. Eriksholmstallet är en av få pläser i landet där husboken prärfattas i sin naturliga miljö. Annars finns denna skalbagge huvudsakligen i byggnader i sydöstra Sverige, där natttemperaturer under juli är tillräckligt hög för att den skall kunna fortplanta sig.

2. Höga Sands dynlandskap

Norrut från Eriksholm vidar Höga Sand, ett sanddynområde, där kärnan består av material från Kristianopelsalen, som utsavllats till strandvallar under Litorinatiden för 5000-6000 år sedan. Sävälv som som strandvallar täcks nu av flygsand. Området är beväxt med tallskog, som delvis är ursprunglig. I detta karga miljö har rikligt med sandstarr, borsttåtel,

3. Bröms

Blekingeleden följer nu huvudsakligen kustlandsvägen fram till Bröms,

där den s.k. fredsstien är rest på den holme i Brömsebäck, där freden i Brömsebro slöts mellan svenska och danska delegater 1645. Sveriges erhöll då Jämland, Häradalen, Gotland och Ösel samt på 30 år Halland. Ett annat förrag slöts vid Brömsebro 1541 mellan Gustav Vasa och Kristian III.

4. Brömsehus (etappmål)

Fran fredsstien fortsätter Blekingeleden ytterligare några hundra meter längs Brömsebäck till sin östra ändpunkt. Här låg det medeltida, danska gränsfästet Brömsehus strategiskt placerat vid mynningen av Brömsebäck, som utgjorde gräns mot det däldna Sverige.

I dag finns bara en stor, fyrkantig höjd kvar, där fastning och övriga byggnader varit placerade, samt vallgåven och vallen runt dema. Utanför häckmynningen ligger den nordligaste delen av Kristianopels norra skärgård med sina flacka ör.

Etapp 12 12 - 9 km Kristianopel—Bröms

Kristianopel (etappmål)

Man lämnar Kristianopel genom Norre Port, som var enda tillfart till skärgård tillhör det finaste vi har i landskapet. Stora fägatedon karaktäriserar sundet innanför Långaskär och Mölleskär med bl.a. mycket vadare under sträckperioderna. Bland häckande fåglar på öarna finner man bl.a. grå- och kanadagäss i stort antal. Väster om Möllehall kommer man till Littorinavallens sanddynsbälte, där etappen mot Bröms viker av mot norr.

1. Eriksholmstallet

färsvingel och kräkris vandrat in. I sanddynerna kan man sommartid hitta små fångstgröpar tillhörande myrlejonet, dvs myrlejonens larv, som i stor utsträckning lever av myror, som den fängar i groparna. På sensomaren är blåbärsplöckning mycket populär inom tallskogen och om hösten är ofta sandålskande svamparter rikligt förekommande här.

3. Bröms

Blekingeleden följer nu huvudsakligen kustlandsvägen fram till Bröms, där den s.k. fredsstien är rest på den holme i Brömsebäck, där freden i Brömsebro slöts mellan svenska och danska delegater 1645. Sverige erhöll då Jämland, Häradalen, Gotland och Ösel samt på 30 år Halland. Ett annat förrag slöts vid Brömsebro 1541 mellan Gustav Vasa och Kristian III.

4. Brömsehus (etappmål)

Fran fredsstien fortsätter Blekingeleden ytterligare några hundra meter längs Brömsebäck till sin östra ändpunkt. Här låg det medeltida, danska gränsfästet Brömsehus strategiskt placerat vid mynningen av Brömsebäck, som utgjorde gräns mot det däldna Sverige.

I dag finns bara en stor, fyrkantig höjd kvar, där fastning och övriga byggnader varit placerade, samt vallgåven och vallen runt dema. Utanför häckmynningen ligger den nordligaste delen av Kristianopels norra skärgård med sina flacka ör.

Skala 1:50 000
(1 mm på kartan = 50 m i naturen)

Blekingeleden

OBS! Etapp 11 fortsättnings från föregående kartblad.

